20.000 Esbjergensere slutter op om Frihedsraadets Krav

Folkemødet paa Stadion hyldede Frihedskæmperne, da de marcherede Stadion rundt

20.000 Esbjergensere hyldede i Tirsdags Frihedskæmperne under et mægtigt Folkemøde paa Stadion. Skønt Mødet var indvarslet med kun et Døgns Varsel, mødte alt, hvad der kunde kravle og gaa — for at bruge en populær Vending — op for at takke de Mennesker, der ofte med Livet som Indsats, hver paa sin Post, har bidraget til Sejren over Nazismen.

Samtlige Virksomheder i Esbjerg havde fulgt Henstillingen fra Frihedsraadets Lokalkomité om at lukke om Eftermiddagen, og længe før Fanetoget naaede ind paa Stadion, var der samlet en halv Snes Tusinde Mennesker omkring Talerstolen, der var rejst foran den overdækkede Tribune.

Frihedsraadets Krav til Regering og Rigsdag — hvis første Punkt er Udnævnelse af en Regering, hvori Modstandsbevægelsen faar en rimelig Repræsentation og 10 Punkter, der iøvrigt er opfyldt for nogles Vedkommende, og vil blive det for de andres Vedkommende, fik en aldeles enstemmig Tilslutning fra den hegejstrede Menneskemasse.

Fanetoget gennem Byen hilses med Blomster

Fanetoget afgik fra Banegaarden Kl. godt 14, og en Time senere marcherede Deltagerne ind paa Stadion. Samtlige Foreninger i Esbjerg havde sendt Fanerne til Deltagelse. I Spidsen var Dannebrog og de allierede Nationers flankeret af Overbetjentene Brun Pedersen og Magnus Nielsen. Bag disse gik Medlemmerne af Frihedsraadets Lokalkomité. Saa fulgte Jernbanemændenes Orkester, der spillede under Processionens March gennem Byen og ude paa Stadion. Derefter kom Socialdemokratisk Forbunds Fane og Smede og Maskinarbejdernes Fane. Saa fulgte Ungdoms- og Børneorganisationernes Faner hvorforuden DSU's og DUI's røde Faner var, og derefter kom Fagforeningernes Faner og Arbejder-Samaritanernes Faner. RK's hvide Banner blev baaret af fire unge Damer klædt i danske og allierede Farver. Det var et smukt Syn i det strømlende Solskinsvejr at se alle disse Faner og Bannere i blaat, rødt, hvidt og sort med grønne Grene i Fanespydene. Sidst kom Røde Kors' hvide Fane og bag denne Sygeplejerskerne i deres fine hvide Dragter. Det var Meningen, at Folk saa efterhaanden skulde slutte op bag Sygeplejerskerne, men faa Minutter efter at Fanetoget havde sat sig i Bevægelse, blev der Uorden i Geledderne, fordi Folk maatte sig frem, og efterhaanden blev Processionen delt paa tre Steder, og Indmarchen paa Stadion blev derfor ikke samtidig.

Foran Fanetoget gik flere Tusind Mennesker, og paa Strækningen Kongensgade, Kronprinsensgade, Frodesgade, Vardevej til Stadion stod Folk tæt paa Fortovene og hilste med blottede Hoveder Fanerne, efter som de kom frem. I Vinduerne sad Folk Hoved ved Hoved, og der blev kastet mange Blomster ned over Processionen.

Indmarchen paa Stadion

Kl. godt 15 naaede man frem til Stadion. Indmarchen fandt Sted ved den nordøstlige Indgang fra Træningsbanerne, og midt for den store Tribune var rejst Talerstol og Musiktribune.

Fanerne blev — saa vidt det var muligt — opstillet omkring Musiktribunen, men de kunde ikke være der alle, og de fleste maatte tage Opstilling langs Rækværket.

Efter Fanetoget fulgte Frihedskæmperne — aaarvel Civile som Politifolk — og under mægtigt Bifald marcherede de Stadion rundt. Ved Talerstolen, der var smykket med Grønt, blev Dannebrog og det britiske Flag opstillet ved den ene Side og ved den anden det amerikanske og det russiske Flag.

S. Friborg.

Lærer S. Friborg, der er Medlem af Frihedsraadets Lokalkomité, bad Folkemødets Deltagere hjertelig velkommen. Det er det første frie Møde, vi har kunnet afholde efter mere end fem Aars Trældom. Frihedsraadet holder dette Møde for at give Esbjergs Borgere Lejlighed til overfor Regering og Rigsdag at manifestere de Krav, der er formuleret af Frihedsraadet.

Fra „Frit Danmarks"-Gruppe til Frihedsraadet

Han skildrede derefter i korte Træk det illegale Arbejdes Udvikling i Esbjerg. I Esbjerg oprettedes i Juni 1942 en »Frit Danmarks-Gruppe med følgende Personer: Læge Povl Carstensen (Socialdemokratiet) LRS Rambusch (R), Papirhandler Sven Tobiesen (O), Fuldmægtig Einar Petersen (K), Kommunelærer Niels Laursen (V) og Svend Andersen, Jerne (Kom.).

Hvert Medlem havde i Forvejen udpeget sin Stedfortræder. Naar et Medlem blev arresteret eller maatte gaa under Jorden, traadte Stedfortræderen ind i Gruppen. Saaledes traadte i Stedet for LRS Rambusch LRS K. I. Jensen (fra Dansk Samling), i Stedet for Sven Tobiesen indtraadte Assistent Robert Gram, i Stedet for Einar Petersen indtraadte Overlæge Hanssen, og i Stedet for Andersen indtraadte Maskinarbejder Viggo Petersen, derefter Fru Marie Laursen og senere Overportør Nielsen. I Stedet for Dr. Carstensen indtraadte Kommunelærer S. Friborg.

Da Danmarks Frihedsraad i 1944 foreslog at oprette Lokalkomitéer i Landets forskellige Byer indtraadte »Frit Danmark«-Gruppen i Esbjerg i Frihedsraadet med dens Medlemmer i Lokalkomitéen for Esbjerg, og den supplerede sig med en Repræsentant for Fagbevægelsen, nemlig Jens Laue Andersen, en Repræsentant for Modstandsgruppen, Politikommissær Rasmussen, der senere blev afløst af Inspektør Bechgaard, der igen blev afløst af Ingenier O. F. Bache. Endelig optoges Overlæge Axel Guldager som Repræsentant for »Studenterringen«.

Endelig befriet for et Rædselsregimente

Pastor Birke holdt derefter Mindetalen over de, der faldt under Frihedskampen i Esbjerg. Pastor Birke udtalte bl. a.:

Det danske Folk er et fredselskende Folk, men vi er dog endnu mere et frihedselskende Folk, og vi ønsker ikke at købe Fred for enhver Pris. Derfor maatte Modstanden vokse fra Maaned til Maaned, og saa fik vi ogsaa de første Dødsbudskaber fra Frihedsfronten.

Naar vi i Dag ser paa Listen over Døde fra Esbjerg og Omegn og tænker tilbage over den Maade, de blev arresteret paa eller dræbt, faar vi et godt Indblik i det Rædselsregimente, som vi nu endelig er blevet befriet fra. En af de faldne gik sin velthen i en Følde og lod sig n til at købe en Revolver af en Soldat for derpaa omgaaende at blive angivet til Gestapo. Een havde begaaet den Forbrydelse at huse en af vore fredlese Landsmænd. Det førte ham til Fængsel og Koncentrationslejr og kostede ham Livet. Andre faldt under Udførelse af deres aktive Modstand i Ildkamp med Fjenden eller

Pastor Birke.

hans usle Lejesvende. Atter andre blev henrettet uden ordentligt Forhør og Forsvar og Dom. Det tæled ingenting, naar blot de troede, at de kunde skræmme os. Det skræmindjagende maa vel ogsaa have været Meningen med de ellers komplet meningsløse Clearingsmord, som ramte tre kendte og ansete Mænd i vor By.

Skal der nævnes et enkelt Navn, maa det være Dr. Carstensen. Han var Medlem af Frihedsraadets Lokalkomité, og han symboliserede i sin Person det bedste i den danske Modstand. I hans Respektløshed for al forloren Autoritet, hans jævne Form og hans varme Hjerte for dem paa Livets Skyggeside genkendte vi noget af det, vi altid ønsker maa bære med til dansk Kultur.

Vi ser saa tydeligt i disse Mænds forskellige Dødsmaade, at det værste ved Besættelsen var ikke den Magt, de udøvede over os ved Hjælp af Gevær og Revolver, men det var det System og det Livssyn, som laa bagved og som benyttede Formidleri og Angiveri, Tortur og Terror som sine Vaaben. Derfor rejste vi os til Modstand og Kamp for alt, hvad vi regnerne for det bedste i Livet.

Vi Danskere kan synes vege og eftergivende — men det er kun til et vist Punkt. Vi er født som frie Mænd og Frihedstrangen ligger os i Blodet. Kærlighed til et ordnet Retssamfund og et demokratisk Folkestyre er uadskillelige Led af vor Kultur.

Tak til vore raske Drenge

Men naar det ikke lykkedes for dem at kue os, maa vi i Dag takke vore raske Drenge, fordi de holdt Modstandsviljen levende. Lad os aldrig glemme den Risiko, de tog for os og for Danmark. De maatte skjule sig i Mørket, flakke om fra Sted til Sted. De arbejdede med Livet som Indsats og for mange kostede det hele Indsatsen. Men de foretrak Døden for Nazismens Tyranni.

Enten de faldt for Henrettelsesafdelingens Salve, eller de laa og forblødte paa en af vore Gader, gælder det, at de fik en ensom Død. Som vi synger i en af vore sønderjyske Sange:

Ensomt — thi det brustne Blik
ingen kærlig Haand har lukket.
Ingen Ven jert Haandtryk fik
ingen hørte Afskedssukket.
Men for Danmark Sukket lød,
for dets Fremtid og dets Lykke.

Ja, det er Sagen. De faldt for Danmarks Fremtid og Lykke. Derfor er deres Blod ikke blevet udgydt forgæves.

Og saa kom Befrielsen og vort Folks vidunderlige Frelse fra Krigens Ødelæggelse. »Hvad Fædrene har kæmpet og Mødrene har grædt, har den Herre stille lempet, saa vi vandt vor Ret.«

I tabte — vi vandt

Paa denne Dag maa vi ogsaa tænke paa dem, der sidder tilbage med Sorgen og Savnet. For hver, der faldt, var der en Mor, en Hustru eller en Kæreste, der havde siddet derhjemme med Bekymring i deres Sind, og en Dag blev Ængstelsen til bloddig Virkelighed. I tabte, men vi vandt ved jeres store Tab. Ja Danmark vandt ved jeres Tab. Maatte det være jeres vemodstunge Stolthed. Og Trøsten vil vi bede jer søge i den Tro, at den er slet ikke af Gud forladt, hvem han fratager de hjertekære, for Gud er særlig nær ved dem, han sætter ene, og han har Magt til at vende det onde til det gode.

Men vi lover her i Dag, at vi vil slutte Kreds om jer og støtte jer saa meget, vi kan.

Lad os blotte vore Hoveder og ære de faldnes Minde.

De faldnes Navne

Lærer Axel Andersen, Odense
arbejdede i Esbjerg i længere Tid, bl. a. under Navnet Johan. Blev arresteret i Esbjerg, mishandlet i Vestre Fængsel og skudt i Vestre under saakaldt »Flugtforsøg«.

Student Thomas Schøtt, Guldager,
mistede Livet ved et Kørselsuheld, der indtraf under Udførelsen af en Opgave.

Redaktør Laurids V. Jensen
blev skudt i sin Gadedør 13. November 1944.

Læge Povl Carstensen
blev skudt samme Aften ved sin Garage.

Børge Puggaard Thomsen
blev skudt ned paa Gaden i Esbjerg efter at have udført en ham paalagt Opgave i Marts 1945.

Pastor Beutzen
dræbt i sin Seng 25. Marts 1945.

Kommis Hans Sillas Nielsen, Tjæreborg,

Student Jens Thue Jensen, Bramminge,

Student Helge Iversen, Bramminge,
efter tysk Dom i Marts 1945 henrettede i København. Alle tre var hetroede Folk indenfor Modstandsbevægelsen i Esbjerg.

Forstelev Poul Mackeprang Nielsen, Esbjerg,
blev arresteret i Silkeborg og henrettet i København Marts 1945.

Kommis Børge Nagel, Esbjerg.

Bankdirektør Rudolf Hansen, Esbjerg,
døde i tysk Koncentrationslejr.

Emil Lidskov Knudsen, Esbjerg.

Student Mogens Friis, Varde, kaldet Ole,
skudt under Kamp i den sidste Besættelsesuge.

Maskinarbejder Leo Johansen,

Fisker Egon Eller Bøjesen,

Repræsentant Christian Borregaard Christensen og Lilly Vattergaard
blev dræbt ved Tyskernes Terrorhandlinger i Gaderne.

Man kan ikke se bort fra Mulighederne af, at der i Koncentrationslejren Stuthoff er døde internerede fra Esbjerg, eller at andre fra Esbjerg har lidt Døden, uden at Meddelelse er tilgaaet os.

Guds Fred med vore døde
i Danmarks Rosengaard.
Guds Fred med dem, som bløde
af dybe Hjertesaar!
Vor Kærlighed med alle,
de store og de smaa,
som vilde staa og falde
med Løven askegraa.

Med Lys og Frihed kommer ogsaa Arbejdet

Efter Sangen »Udrundne er de gamle Dage« talte Overlæge S. A. Hansen. Med Lyset og Friheden kommer ogsaa Arbejdet, indledte han. Arbejdet paa at genopbygge, hvad Krigstiden brændte og ødelagde, Arbejdet paa at gøre Danmark bedre, rigere og skønnere. Oven paa Krigsaarenes Rus og falske Penge kommer nu Hverdagens nøgterne Slid. Vi maa klart se i Øjnene, at skal alle de store og smukke Maal naas, vil det koste Savn og Sved. Men for at vi kan tage fat paa Fremtidens store Opgaver, maa vi have Ro i Sindet, vi maa have alt det vælk, der groede i Ly af de Fremmede. Vi maa have sat dem paa Plads som mente, at de ved de Fremmedes Hjælp skunde mele deres egen Kage paa Landets Bekostning.

Den 9. April 1940 blev vi berøvet Retten til at tale og skrive frit. Pressen og Radioen kom under Censur. Tyskernes udnyttede paa en skamløs Maade alle Landets Hjælpekilder. Vel leverede de Varer for en Del af det, de berøvede Landet, men deres Gæld dØgdd ddddgovenlatrdgo umlhw rge til os er steget til vanvittige Højder. Vi arbejdede gratis for dem i disse Aar, og de tog Broderparten af de store Lagre, vi laa med ved Krigens Begyndelse. Situationen tilspidsedes mere og mere, og da de allierede begyndte fik vi mere Mod og Haab. Frihedsbevægelsen voksede frem. Tilslutningen blev større og større. Modstanden organiseredes, og den illegale Presse blev sat i System. Kampen blev haard paa alle Fronter — vi skulde jo ogsaa kæmpe mod Landsforrædernes modbydelige Slæng. Mange gode danske Mænd er faldet i Kampen eller pint til Døde i tyske Lejre. Vi takker for disse uforfærdede Mænd og Kvinder. Vi vil savne dem haardt i Fremtidens Arbejde for Danmark.

Danmark blev Sabotagens Land. Saa godt var den organiseret, saa godt var den udtænkt og udført, at den Gang paa Gang overraskede vore Fjender og vandt de allieredes Bifald.

Overlæge Hanssen opridsede derefter Frihedsraadets Krav til de Mænd, der skal styre Danmark, og han sluttede: I fem Aar har vi bejet vor Nakke under fremmed Aag. Lad os nu løfte vort Hoved og se ud over vort skønne Land. Vi lover hinanden med Haand og Mund altid at være Danmark værdige Sønner og Døtre. (Mægtigt Bifald).

Nogle forsøger at købe Aflad

Efter Sangen »Der er et yndigt Land« talte den 24-aarige Sekretær Frants Olaf Geertsen, der under Dæknavnet Kjeld var den første, der organiserede Modstandsfolkene i Esbjerg. Han traadte til dengang, da Sabotagegrupperne næsten var revet af paa Grund af Arrestationer. Halvanden Maaned har han været underkastet Gestapos Tortur.

»Hvis vi gaar frem, der vi. Hvis vi gaar tilbage, der vi. Lad os saa gaa frem«, stod der paa en af de beskidte Mure i et Rum paa Staldgaarden i

Frants Geertsen.

Kolding, sagde Geertsen. Paa Muren var ridset Navnet Jens Thue Jensen, Bramminge. Han var Student og blev i Marts 1945 henrettet i København. Han valgte at de andre Medlemmer af Kommis Hans Sillas Nielsen, Tjæreborg, og Student Helge Iversen, Bramminge. Disse tre blev dømt til Døden for deres Arbejde indenfor Modstandsgruppen i Esbjerg. De døde med oprejst Pande.

Med Knippelslag og Piskeslag, med Spark i Skridtet og anden smertelig Tortur forsøgte Gestapo og de danske Haandlangere at tage Livet af den danske Modstandsbevægelse. Det lykkedes disse Forbrydere at tvinge nogle af Modstandsgruppernes Mænd i Knæ ved at fortælle, at de vilde redde deres Liv. Der var Danske i dette modbydelige Slæng, og de skal behandles efter deres Gerning i Fortiden.

Disse Forbrydere har taget noget af det bedste i vort Folk, og derfor skal de straffes. Det er ikke nok, at vi rejser Mindestene over de faldne. Danmarks Frihedskæmpere er gaaet i Gang med at arrestere dem, der har hjulpet Gestapo paa den ene eller anden Maade. Vi maa have Garanti for, at vort Land bliver renset for disse Forbrydere og Landsforrædere. Man har sagt at give det Udseende af, at det kun var Kommunister, man var ude efter, men var Dr. Carstensen eller Red. Lauritz V. Jensen Kommunister? Nej, og alligevel blev de dræbt. Geertsen fremhævede, at Modstandsbevægelsen i Esbjerg havde vist et godt Eksempel for andre Byer. Nu maa der ikke slækkes af, selvom nogle nu vil forsøge at dække sig under, at de ikke har haft ret meget med Tyskerne at gøre. Da det begyndte at gaa galt, sing Værnemagerne om — en har endog skrevet en Plakat paa Engelsk, hvorpaa der stod: »Vi har ventet jer længe«. De nogle forsøger at smuale sig ind i Frihedsbevægelsen under Paaskud af, at de dog har givet os en Haandsrækning. Ja, vi har haft Vaaben skjult hos en Værnemager fordi vi ikke havde andre Lokaler, men de blev flyttet, da vi fik andre Lokaler, og jeg skal love, at denne Værnemager ikke skal blive glemt. Han skal dømmes — han maa ikke tro, han kan købe Aflad.

Geertsen sluttede: I Frihedsbevægelsen Navn udtrykker jeg Haabet om, at Ungdommen i Esbjerg stadig vil bevare Disciplinen og Roen — lige som da de udførte Sabotagerne. Han anbefalede, at man i Esbjerg dannede et specielt Ungdomsudvalg, hvor alle politiske Afskygninger var repræsenteret. Der bliver nok at tage fat paa.

Lærer Friborg rettede derefter en Tak til Befolkningen i Esbjerg for den Holdning, den havde indtaget de sidste Dages Begivenheder paa, og han takkede specielt Esbjergs Bykommandant, Kaptajn Bohnstedt Petersen, der har ledet Frihedskampen paa værdig Maade. Tak til alle, der direkte og indirekte har deltaget i Frihedskampen.

Telegram til Kongen

Efter Modstandssangen »En Vinter lang og mørk og haard« talte Kommunelærer Niels Laursen for Kongen. Han citerede Hans Hartvig Seedorff Pedersens smukke Digt: »Der rider en Konge«, og udtalte: Vor Konge har redet i Sol og Blæst igennem Danmark i over en Menneskealder. Ofte var Blæsten strid, og stridest har den været de sidste fem Aar, men han svigtede aldrig sin Pligt mod sit Land og Folk. Midt i Stormen stod han som Vartegn for os alle — som et Bolværk, Fjenden ikke havde Mod til at bryde.

Jeg beder om dette Mødes Tilslutning til, at vi hilser Kongeparret i et Telegram, der lyder saaledes:

»Folkemødet i Esbjerg hylder i dyb Taknemlighed deres Majestæter for kongeligt Færeskab gennem onde Dage og udtaler et »Gud bevare vor Konge og vor Dronning«.

Forsamlingen gav med mægtigt Bifald sin Tilslutning til Affendelsen af Telegrammet. Et nifoldigt Hurra fra 20.000 Struber klang over Stadions bølgende Menneskehav, og efter Kongesangen sluttede Mødet, og i Løbet af 15 Minutter havde en Snes Tusind Mennesker forladt Stadion. Folkemødet var forbi — Esbjerg havde hyldet Frihedskæmperne paa værdig Maade.

Cadap.

Om Søndagen: TRYL for Børnenes Skyld

FLØDERAND
paa 5 Minutter

TRYL giver den lækreste Dessert, som vil kildre selv kræsne Middagsgæster — og den er saa billig, at man ikke behøver at betænke sig paa at glæde Børnene med den..

Et nyt Lækkert
som alle kan li'!

I alle Pakninger: „Tryvnnen Tryvlekage" med Tryllekunster og Konkurrence for Børnene.

TRYL Dessert

Et Kvalitetsprodukt med HOUCE Garanti. Deres Købmand har det.

Fabrikation: B. Houman Christensen, Vejle.